

ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขี้ยวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
Village Headman Leadership Kaew Praiwan Village, Ummao
Sub-District, Thawatchaburi District, Roi Et Province

นภัสวัลย์ ชมภูบุตร¹ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์² จำรัสลักษณ์ เจริญแสน³ สัจจวรรณท์ พวงศรีเคน⁴
อรัทัย พงษ์แก้ว⁵

Naphaswan Chompubut, Pongsawut Rachjun, Jumrusluk Charoensaen
Satchawan Phuangsriken, Orathai Pongkaew

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน และ 3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม คือ 1. ปลัดอำเภอ 2. กำนัน 3. ผู้ใหญ่บ้าน 4. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 5. คณะกรรมการหมู่บ้าน และ 6. ประชาชน ผลการศึกษาประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้นำมีความรับผิดชอบและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ เพราะผู้นำมีอายุน้อยและอาจขาดประสบการณ์หรือไม่สามารถมองเห็นปัญหาที่มีอยู่ภายในชุมชนได้ และชาวบ้านในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับชุมชนและไม่ให้ความสนใจและประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำ

Received: 2023-09-06 **Revised:** 2023-11-16 **Accepted:** 2023-11-17

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Student of Political Science Program in Political Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et
Rajabhat University.

² สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Political
Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author
e-mail: seat007@outlook.com

³ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Nursing
Science On Faculty of Nursing, Roi Et Rajabhat University

⁴ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Nursing
Science On Faculty of Nursing, Roi Et Rajabhat University

⁵ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Nursing
Science On Faculty of Nursing, Roi Et Rajabhat University

ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้นำจะต้องรู้บริบทของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับชุมชนและช่วยเหลือกันทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาหมู่บ้านจัดโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาวบ้านเพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมตัวกันพัฒนาหมู่บ้านและทำงานร่วมกันกับคนอื่นในชุมชน ต้องเป็นคนช่างเจรจา สื่อสารกับคนในชุมชนให้เข้าใจว่ากำลังทำอะไรอยู่และสิ่งที่มีผลดีผลเสียต่อชุมชน ผู้นำต้องเป็นผู้เข้าหาชาวบ้านในชุมชนก่อน เพื่อที่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำ; ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the leadership of village headmen 2. To analyze the problems and obstacles of the village headman leadership, and 3. To suggest ways to solve the problems and obstacles of the village headman leadership. This research method was the qualitative research, collected data by in-depth- interviewing 6 target key informants groups, namely, 1). Deputy District Chief 2). Village Chief 3). Village Headman 4). Assistant Village Headman 5). Village Committee and 6). People. The results of the study of the issues of village headman leadership showed that the leaders were responsible and dedicated to the common good, had morality, ethics, and honesty, had self-confidence and responsibility and broad vision. The issue of problems and obstacles in the village headman's leadership was found that villagers in the community still lack confidence in the leader. This was because leaders were young and may lack experience or fail to see the problems that existed within the community. and the villagers in the community did not cooperate in community work and did not pay attention and the issue of solutions and obstacles to village head leadership, it was found that leaders must know the context of their own community very well, must give importance to the community and help every side to develop the village. Must organize projects that were beneficial to the community and villagers so that people could come together to develop the village and work together with others in the community, must be a negotiator who communicated with people in the community to understand what they were doing and how they affect the community. The leader must first approach the villagers in the community. In order to exchange ideas and help each other.

Keywords: Leadership; Village Headman

บทนำ (Introduction)

ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่สามารถชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความสามารถที่จะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย โดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น ผู้บริหารและผู้นำขององค์กรกล่าวว่า การที่องค์กรหรือหน่วยงานจะอยู่รอดนั้นขึ้นอยู่กับบุคคล 2 ประเภท คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ซึ่งเรียกว่า “ผู้บริหาร” ทำหน้าที่บริหารองค์กร อีกประเภทหนึ่งคือ ผู้นำ ความแตกต่างของผู้บริหารกับผู้นำคือ ผู้บริหารเป็นผู้มีตำแหน่งและมีอำนาจตามกฎหมาย ส่วน “ผู้นำ” คือ ผู้ที่มีพลังอำนาจสามารถโน้มน้าวจิตใจคนอื่นให้ทำตามโดยอาศัยคุณงามความดี (คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540) ผู้นำจึงมีความสำคัญต่อองค์กรในด้านเป็นผู้รับผิดชอบต่อประสิทธิภาพขององค์กร การความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับความตระหนักรู้ในสำคัญของคุณภาพขององค์กรผู้เปลี่ยนแปลงองค์กรให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม และเป็นผู้สนองความต้องการทางการศึกษาของชุมชนเบนนิส (Bennis, 1984)

ผู้นำชุมชน คือ บุคคลที่มีความสามารถในการชักจูงให้คนอื่นทำงานในส่วนต่างๆ ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้นำอาจเป็นบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือการยกย่องขึ้นมาจากกลุ่มเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และมีการเรียกชื่อผู้นำแตกต่างกันออกไปตามลักษณะงานและองค์การที่อยู่ เช่น ผู้บริหาร ผู้จัดการ ประธาน กรรมการ ผู้อำนวยการ อธิการบดี ผู้ว่าราชการ นายอำเภอ กำนัน เป็นต้น หน้าที่ของผู้นำชุมชนในการทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนนั้นจะต้องเป็นผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกของชุมชนอยู่ร่วมกัน คือต้องอยู่ใกล้ชิดกับชุมชน มีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาภาวะผู้นำต้องเพิ่มทักษะด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และกระบวนการดำเนินงานขององค์กรโดยมีความสัมพันธ์กับกระบวนการของภาวะผู้นำ (Ronning, Espedal, and Jordahl, 2010) โดยกลไกการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Lawson, 2008 ; Daft, 2008 ; Avolio, 2011) ทั้งนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงความรู้ พฤติกรรมความสามารถ ทักษะ และวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปทางที่ดีขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้นสามารถปฏิบัติงานได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างผลผลิตให้กับองค์การที่สามารถแข่งขันได้ (ชมสุภัค ครุฑทะ, 2554 : 64 ; จิระพงศ์ เรืองกุล, 2563)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความจำเป็นต่อการบริหารงานในภูมิภาค ทั้งงานในหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย ได้แก่ รักษาความสงบเรียบร้อย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดูแลปัญหาสังคม งานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด และงานตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันนโยบาย

ของรัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้าน และงานของกระทรวงอื่น ๆ ที่ลงสู่ประชาชนในหมู่บ้าน เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย คำนึงกับประชาชน รู้ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนและพื้นที่เป็นอย่างดี จึงสามารถทำหน้าที่ในฐานะคนกลาง/ตัวเชื่อม ประสานงานกับประชาชนแทนหน่วยงานภาครัฐและสะท้อนความต้องการของประชาชนไปสู่ภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผลดีของการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่ในหมู่บ้าน คือประชาชนได้รับการดูแลเอาใจใส่ในด้านความเป็นธรรมเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในหมู่บ้าน ประชาชนได้รับการดูแลเอาใจใส่ในการแจ้งเกิดแจ้งตาย ย้ายเข้าย้ายออก ทะเบียนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้าน ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ ถูกต้อง ชัดเจนและทั่วถึง ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่องานราชการ ปัญหาและความต้องการต่างๆ ของประชาชน ได้รับการแก้ไขข้อพิพาทบางเรื่องที่เกิดขึ้น สามารถยุติลงได้โดยไม่ต้องพึ่งพาหน่วยงานของรัฐ (กมลประจวบเหมาะ, 2562)

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ” โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การศึกษานี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้ มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 19 คน ประกอบด้วย 1) ปลัดอำเภอ จำนวน 2 คน 2) กำนัน จำนวน 1 คน 3) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 4) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน 5) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน และ 6) ประชาชน จำนวน 8 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key..informants).งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หลักจำนวน 19 คน ประกอบด้วย 1) ปลัดอำเภอ จำนวน 2 คน 2) กำนัน จำนวน 1 คน 3) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 4) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน 5) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน และ 6) ประชาชน จำนวน 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ

3.1 ประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน

3.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน

3.2 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยขั้นนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่างๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนั้นผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ผลของกาวิเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” มีประเด็นผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้นำจะมีความรับผิดชอบและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเชื่อมั่นใจตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยผู้นำจะมีการประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น มีคุณธรรม และจริยธรรม เสียสละเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม เน้นความสำคัญในเรื่องค่านิยม ความเชื่อ และการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมั่นใจที่จะเอาชนะอุปสรรค ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการจัดการ การวางแผนการทำงานเพื่อที่จะยกระดับหมู่บ้านของตนเอง และจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อราษฎร

ประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ผู้นำมีการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม พัฒนาชุมชนและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนและความปลอดภัยของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและชุมชน ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน การสร้างเจตคติที่ดีต่อประชาชนในภาพลักษณ์ของผู้นำทำให้เกิดแรงศรัทธา

ใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน ต้องเป็นบุคคลที่เปิดใจให้กว้าง สามารถรับฟังและพูดคุยปัญหาได้ในทุก ๆ โอกาส เพื่อสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือให้กับชาวบ้านในชุมชน และต้องแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส มีคุณธรรม และมีทักษะการสื่อสารที่ดี

ประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า มีการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในชุมชน ติดตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และส่งเสริมให้ชุมชนมีกระบวนการใหม่ ๆ ในการทำงาน ยอมรับความสามารถของผู้อื่น มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สุจริตในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน สร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและยกย่องชมเชยผู้ที่ทำความดีในชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เป็นผู้ที่มีรู้จักส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

ประเด็นภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ผู้นำมีการทำงานร่วมกับชาวบ้านในชุมชน มีความสามารถในการพูด ติดต่อสื่อสารกับประชาชนสร้างความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร มีการทำงานร่วมกัน และเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ ทักษะของคนในชุมชนและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสนใจต่อความต้องการ มีการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน มีการคลุกคลีและทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ประสานงานที่ดีด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ้มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ เพราะผู้นำมีอายุน้อยและอาจขาดประสบการณ์หรือไม่สามารถมองเห็นปัญหาที่มีอยู่ภายในชุมชนได้ การดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน ชาวบ้านในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับชุมชนและไม่ให้ความสนใจ ชาวบ้านบางคนไม่ให้ความเคารพในตัวผู้นำ เพราะดูเป็นคนทำทางใจดีเป็นกันเอง ผู้นำยังขาดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง คิดว่าสิ่งที่ตัวเองทำยังไม่ดีพอและไม่ได้มาตรฐาน

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ผู้นำขาดความสามารถในการขอความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งผู้นำจะต้องมีความสามารถในการประสานงานกับทุกหน่วยงานในการร่วมมือกันพัฒนาชุมชน แต่ยังคงขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ ที่บางคนยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองขาดกระบวนการกระตุ้นให้ชาวบ้านในชุมชนมีทัศนคติและความคิดในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ผู้นำขาดการเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาขีดจำกัดความสามารถ ทำให้การทำงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชามอบหมายให้ไปเป็นอย่างล่าช้าเพราะผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความรู้ความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย ต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน เพื่อบอกหมายงานให้ตรงกับความสามารถ เพราะทุกคนมีจุดแข็งและจุดอ่อนต่างกัน ซึ่งการเป็นผู้นำที่ดีต้องพร้อมที่จะเปิดใจที่จะเรียนรู้จุดอ่อน

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ผู้นำชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับชาวบ้านในชุมชนก่อนเป็นอันดับแรก ต้องให้ความใส่ใจและรับฟังปัญหาของลูกบ้านตัวเอง ผู้นำจะต้องมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะแสดงความชื่นชม กล่าวคำชมเชยกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อเป็นการเรียกขวัญและกำลังใจ และเป็นการแสดงออกมาผู้นำให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนเท่ากัน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลลุ่มเฒ่า อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้นำจะต้องรู้บริบทของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับชุมชนและช่วยเหลือกันทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ต้องเป็นคนช่างเจรจา พูดคุยกับคนในชุมชนให้เข้าใจว่ากำลังทำอะไรอยู่และสิ่งที่มีผลดีผลเสียต่อชุมชนในด้านใดบ้าง ผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ ต้องมีต้องมิตีลปะในการผูกมิตร เป็นกันเองไม่ถือตัว ยอมรับฟัง และให้เกียรติลูกบ้าน เพื่อที่จะง่ายต่อการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายเพราะจะต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดแก่ชุมชน

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ผู้นำจะต้องรู้จักจุดเด่นของชุมชนเป็นอย่างดี สามารถหาวิธีต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนขึ้นไปอีกได้จะต้องเล็งเห็นว่าการพัฒนาตนเอง การศึกษาหาความรู้เป็นเรื่องที่สำคัญ สนับสนุนคนในชุมชนให้รู้จักพัฒนาตนเอง ไม่หยุดที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มีสิ่งใหม่ๆ ให้ได้เรียนรู้

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ไม่จำเป็นจะต้องนำวิทยากรจากภายนอกเข้ามา เพียงแค่คนในชุมชนมีน้ำใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในการประกอบอาชีพซึ่งกันและกันก็ถือเป็นการให้ความรู้กันไปในตัว. ต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้มีความทันสมัยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยให้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพและทำให้คนในชุมชนสามารถพัฒนาความสามารถและความรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ผู้นำควรให้ความใส่ใจกับคนในชุมชน ควรจะมีข้อมูลบ้างว่าผู้ใดนัดสิ่งใด และสามารถทำอะไรได้บ้าง แต่ละคนเขามีความถนัดที่แตกต่างกัน การเล็งเห็นถึงข้อดีของแต่ละคนย่อมเป็นเรื่องที่ดีที่จะสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและคนในชุมชน ควรจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผู้นำต้องเป็นคนช่างสังเกต ให้ความสนใจและช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความกระตือรือร้นที่อยากจะพัฒนาทักษะของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussions)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่นำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

“ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์” กล่าวคือ ผู้นำมีความรับผิดชอบและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเชื่อมั่นใจตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยผู้นำจะมีการประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น มีคุณธรรม และจริยธรรม เสียสละเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม.เน้นความสำคัญในเรื่องค่านิยม ความเชื่อ และการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมั่นใจที่จะเอาชนะอุปสรรคซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของเสาวลักษณ์ ตั้งตระกูล และเศกสรรค์ ยวงวิชัย (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยง ซึ่งทำให้ผู้บริหารมองเห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่งผลให้สามารถดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที อีกทั้งผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น มีวิสัยทัศน์ที่ดีตลอดจนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่ผู้ร่วมงาน

“ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ” กล่าวคือ นำมีการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม พัฒนาชุมชนและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนและความปลอดภัยของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและชุมชน ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน การสร้างเจตคติที่ดีต่อประชาชนในภาพลักษณ์ของผู้นำทำให้เกิดแรงศรัทธา การใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน ผู้นำเป็นผู้ฟังที่ดี ได้รับรู้ถึงปัญหาหรือนำความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไปพิจารณาให้ดีกว่าก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไร เป็นคนที่ใจกว้าง สามารถรับฟังและพูดคุยปัญหาได้ในทุก ๆ โอกาส สร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือให้กับชาวบ้านในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสาวลักษณ์ ตั้งตระกูล และเศกสรรค์ ยวงวิชัย (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารแสดงออกอย่างชัดเจนถึงเป้าหมายในการพัฒนาองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวย้ำบ่อย ๆ ในที่ประชุมพนักงานและที่ประชุมชุมชน เพื่อรับทราบเป้าหมายร่วมกัน ตลอดจนผู้บริหารตั้งมาตรฐานงานไว้สูงเพื่อท้าทายความสามารถของผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นหลักในการบริหารทั่วไปที่ผู้นำจะกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน

“ภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา” กล่าวคือ ผู้นำมีการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในชุมชน ติดตามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีกระบวนการใหม่ ๆ ในการทำงาน ยอมรับความสามารถของผู้อื่น มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สุจริตในชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน สร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และยกย่องชมเชยผู้ที่ทำความดีในชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ ให้คำปรึกษากับคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดของเสาวลักษณ์ ตั้งตระกูล และเศกสรรค์ ยงวิชัย (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานคิดค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานหรือการแก้ปัญหาอยู่เสมอ ไม่ยึดติดอยู่กับกรอบระเบียบ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเสนอแนวทางหรือทางเลือกใหม่ ๆ ในการทำงาน และที่สำคัญผู้บริหารจะเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานมากกว่าผลลัพธ์ของงาน

“ภาวะผู้นำผู้ใหญ่มาก ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล” กล่าวคือ ผู้นำมีการทำงานร่วมกับชาวบ้านในชุมชน มีความสามารถในการพูด ติดต่อสื่อสารกับประชาชน สร้างความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร มีการทำงานร่วมกัน และเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ ทักษะของคนในชุมชนและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสนใจต่อความต้องการ มีการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน มีการคลุกคลีและทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำเป็นผู้ประสานงานที่ดี ชักชวนชาวบ้านในชุมชนมาประชุมหารือกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ร่วมทำงานกับชาวบ้านไม่สั่งงานเพียงอย่างเดียว อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เข้าร่วมประชุมแล้วนำมาปรับใช้ให้เกิดความสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสาวลักษณ์ ตั้งตระกูล และเศกสรรค์ ยงวิชัย (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารใช้หลักการบริหารของโลกตะวันออก มาเป็นแนวคิดในการบริหาร ที่มองว่ารางวัลของคนรับผิดชอบคือความสำเร็จของงาน มนุษย์จะเกิดความภาคภูมิใจเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นการเสพความสุขจากความภาคภูมิใจ จากผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้ความรู้สึกทางคุณค่าของจิตใจ ไม่ได้ตีค่าเป็นวัตถุหรือรางวัล

2. ปัญหาและอุปสรรคภาวะผู้นำผู้ใหญ่มาก บ้านเขียวไพรวัลย์ ตำบลอุ้มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

“ปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่มาก ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์” กล่าวคือ ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ เพราะผู้นำมีอายุน้อยและอาจขาดประสบการณ์หรือไม่สามารถมองเห็นปัญหาที่มีอยู่ภายในชุมชนได้ และการดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน ชาวบ้านในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับชุมชนและไม่ให้ความสนใจ ชาวบ้านบางคนไม่ให้ความเคารพในตัวผู้นำเพราะ ดูเป็นคนท่าทางใจดีเป็นกันเอง ผู้นำยังขาดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง คิดว่าสิ่งที่ตัวเองทำยังไม่ดีพอและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฉลา ประเสริฐสังข์ (2562) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะของความเป็นผู้นำได้พิจารณาจากความชำนาญ ที่ผู้นำใช้ ซึ่งความชำนาญในที่นี้หมายถึงความสามารถของบุคคลที่ได้มาจากความรู้ของเขาและปฏิบัติออกมาเป็นการกระทำ โดยผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ

“ปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่มาก ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ” กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของทุกคนในกลุ่ม เป็นการพัฒนาสมาชิกกลุ่มให้มีความรู้และทัศนคติ สมาชิกกลุ่มทุกคน มีความจำเป็นที่จะต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ต้องมีการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อให้กลุ่มอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ

ในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันนั้นต้องยอมรับความจริงที่ว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง”

“ปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา” กล่าวคือ ผู้นำขาดการเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาขีดจำกัดความสามารถ ทำให้การทำงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชามอบหมายให้ไปเป็นอย่างล่าช้าเพราะผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความรู้ความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย ปัญหายากจนเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ยาก เป็นเรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในปีหรือสองปีแต่อยากให้ผู้นำกระตุ้นให้ประชาชนวิถีสรางอาชีพสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ โดยเริ่มจากสิ่งที่สามารถนำมาประกอบอาชีพได้ในชุมชน ผู้นำที่ดีต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านเพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2562) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม (participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันนั้น จะต้องมีความพอจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นแรกของการที่คนเราสามารถรวมกันได้ควรจะต้องมี ความตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยหรือทำ ในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์กร.(Organization) ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำในการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

“ปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล” กล่าวคือ ผู้นำปฏิบัติหน้าที่ภายนอกพื้นที่มากเกินไป ในบางครั้งประชาชนในพื้นที่ต้องการความช่วยเหลือ ผู้นำชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับชาวบ้านในชุมชนก่อนเป็นอันดับแรก ต้องให้ความสนใจและรับฟังปัญหาของลูกบ้านตัวเอง ผู้นำจะมีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2560) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันนั้นต้องยอมรับความจริงที่ว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง”

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน บ้านเขี้ยวไพรวัลย์ ตำบลอุ่มเม้า อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

“แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์” กล่าวคือ ผู้นำจะต้องรู้บริบทของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับชุมชนและช่วยเหลือกันทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ผู้นำจะต้องจัดโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาวบ้านเพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมตัวกันพัฒนาหมู่บ้านและทำงานร่วมกันกับคนอื่นในชุมชน ต้องเป็นคนช่างเจรจา พูดคุยกับคนในชุมชนให้เข้าใจว่ากำลังทำอะไรอยู่และสิ่งที่มีผลดีผลเสียต่อชุมชนในด้านจิตใจบ้าง ชาวบ้านทุกคนมีความเต็มใจที่จะรับฟัง ผู้นำต้องเป็นคนเข้าหาชาวบ้านในชุมชนก่อน เพื่อที่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2560) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจการร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองการที่สามารถทำให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศ เพื่อกิจกรรมของชุมชน” ขณะเดียวกันนั้นต้องยอมรับความจริงที่ว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

“แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ” กล่าวคือ ผู้นำจะต้องรู้จักจุดเด่นของชุมชนเป็นอย่างดี และนำเสนอสิ่งนั้นให้บุคคลภายนอกได้รู้ ซึ่งชุมชนเป็นแหล่งป่าไม้อุดมสมบูรณ์อยู่แล้วก็สามารถหาวิธีต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนขึ้นไปอีกได้ จะต้องเล็งเห็นว่าการพัฒนาตนเอง การศึกษาหาความรู้เป็นเรื่องที่สำคัญสนับสนุนคนในชุมชนหรือแม้กระทั่งลูกน้องให้รู้จักพัฒนาตนเอง ไม่หยุดที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้เรียนรู้ อย่างละเลยความสำคัญข้อนี้ ผู้นำจะต้องสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจน แสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ช่วยให้ผู้ที่บังคับบัญชามองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และการกิจของชุมชน และช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชา บุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นเป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจ และให้ความร่วมมือความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยการหรือบังคับบัญชาประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

“แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา” กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนความรู้ไม่จำเป็นจะต้องนำวิทยากรจากภายนอกเข้ามา เพียงแค่คนในชุมชนมีน้ำใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในการประกอบอาชีพซึ่งกันและกันก็ถือเป็นการให้ความรู้กันไปในตัว ต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้มีความทันสมัยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยให้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพและทำให้คนในชุมชนสามารถพัฒนาความสามารถและความรู้ได้ดียิ่งขึ้นนอกจากนั้นบุคคลภายนอกยังสามารถมาใช้แหล่งเรียนรู้เดียวกันเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตติกรณ จงวิศาล (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะ

ผู้นำเป็นคุณลักษณะพฤติกรรมความสามารถหรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น กลุ่มคน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนา ทำให้คนเชื่อถือศรัทธา การยอมรับความพยายามอุทิศตัวการใช้ความสามารถอย่างงดงามที่สุดและช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

“แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของภาวะผู้นำผู้ใหญ่บ้าน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล” กล่าวคือ ผู้นำควรให้ความสนใจกับคนในชุมชน ควรจะมีข้อมูลบ้างว่าผู้ใดถนัดสิ่งใด และสามารถทำอะไรได้บ้าง แต่ละคนเขามีความถนัดที่แตกต่างกันอยู่แล้ว การเล็งเห็นถึงข้อดีของแต่ละคนย่อมเป็นเรื่องที่ดีที่จะสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและคนในชุมชน ควรจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นคนช่างสังเกต ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความกระตือรือร้นที่อยากจะพัฒนาทักษะของตนเอง ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับระบบการทำงานให้มีความชัดเจนหรือมีความหนักแน่นในแง่ของการทำงาน และยังเป็นการช่วยกระตุ้นในชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองกันในชุมชน ควรจะช่วยกันรักษาไว้ ต้องมีความใส่ใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มากขึ้นกว่าเดิม ไม่ละเลยคนที่ปฏิบัติงานเพราะการทำงานให้สำเร็จ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้เองเพียงคนเดียว จำเป็นจะต้องมีผู้ใต้บังคับบัญชามาช่วยแบ่งเบาภาระงาน ผู้นำจะต้องปฏิบัติงานให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตติกรณ์ จงวิศาล (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะพฤติกรรมความสามารถหรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น กลุ่มคน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนา ทำให้คนเชื่อถือศรัทธา การยอมรับความพยายามอุทิศตัวการใช้ความสามารถอย่างดีที่สุดและช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้นำควรมีความเชี่ยวชาญ มีความเข้าใจในเรื่องของการพัฒนาชุมชน ต้องมีศิลปะในการผูกมิตร เป็นกันเองไม่ถือตัว ยอมรับฟัง และให้เกียรติลูกบ้าน เพื่อที่จะง่ายต่อการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายเพราะจะต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดแก่ชุมชน

1.2 ผู้นำต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับคนในชุมชนและผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาชุมชน

1.3 ผู้นำควรความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองคิด เมื่อแสดงออกด้วยความมั่นใจ ลูกน้องหรือผู้ตามก็ยอมรับถึงความมั่นคงและเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติตาม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าของการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์และการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้การบริหารจัดการองค์การและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของการทำงานไว้เพื่อพัฒนาการจัดการองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลา ประเสริฐสังข์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณรงค์ศักดิ์ ะโว. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- บงกษมาศ เอกเอี่ยม. (2557). *กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน : บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. การประชุมวิชาการการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 : วิทยาลัยบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : เชียงใหม่.
- ปณินวิช ศรีกุล. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน.ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี*. : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประจักษ์ ผิวงาม. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ* : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ปวรวรรณกร โพธิ์บุบผา. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด* : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พัชรภรณ์ ผู้พานิช มยุรี รัตนเสริมพงศ์ วาสิตา ประสพศักดิ์. (2564). *ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ในยุคประเทศไทย 4.0 ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 13. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ (Leadership)*. กรุงเทพฯ: ธนัธการพิมพ์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิริพงษ์ ศรีชัยมัยรัตน์. (2542). *กลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศทางการบริหารคน*. กรุงเทพฯ : ชุม.
- สรายุทธ์ หอมจันทร์. (2563). *ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี*. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ ตั้งตระกูล และเศกสรรค์ ยงวณิชย์. (2551). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัมรินทร์ พานัด. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.